

M.A. Examination 2016
Semester-I
Sanskrit
Course : III
(Nyaya-Vaisesika)

Time : 3 Hours

Full Marks : 40

Questions are of value as indicated in the margin.

अधोनिर्दिष्टेषु यथेष्टं चतुरः प्रश्नानुत्तरयत ।

10×4=40

न्यूनतया कस्याप्येकस्योत्तरं संस्कृतभाषायां लिखत ।

1. किं तावत् द्रव्यस्य सामान्यलक्षणम्? तमसो द्रव्यत्वमुपपद्यते न वेति विचार्यताम्।
2. सामान्यस्य लक्षणमुल्लिख्य तस्य भेदं प्रदर्श्य तस्य स्वीकारे युक्तिः प्रदर्शनीया।
3. आत्मनो देहेन्द्रियाद्यतिरिक्तत्वं युक्त्या प्रतिष्ठाप्यताम्।
4. अनुमानस्य पञ्चावयवान् उल्लिख्य सोदाहरणं सर्वं प्रतिपाद्यताम्।
5. किं नाम हेत्वाभासत्वम्? तस्य भेदाः तर्कसंग्रहकारोक्तदिशा प्रतिपाद्यन्ताम्।
6. दीपिकोक्तदिशा लक्षणास्वरूपं विविच्य तस्या विभागो दृष्टान्तमाश्रित्य विव्रियताम्।
7. अधोलिखितेषु यथेच्छं द्वयोर्व्याख्यानं कार्यम्—
 - (i) आकाङ्क्षा योग्यता सन्निधिश्च वाक्यार्थज्ञाने हेतुः।
 - (ii) आप्तवाक्यं शब्दः।
 - (iii) तद्वति तत्प्रकारकोऽनुभवो यथार्थः।
 - (iv) संयुक्तव्यवहारहेतुः संयोगः।

5×2=10
